

**Preventieve overheidsmaatregelen bij een uitbraak van
hoogpathogene aviaire influenza (HPAI)
mede in relatie tot toegestane verplaatsingen van
kooi- en volièrevogels.**

Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers

2022 DE&W 05 gereviseerde uitgave

Commissie Dierenwelzijn – ethiek en Wetgeving

Colofon

Auteur

Henk van der Wal

Gereviseerd 22 maart 2022

2022

Document 2022 DE &W 05

© 2022 [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#)

De NBvV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de teksten van deze monografie of de toepassing van de adviezen.

Printed on demand:

Bondsbureau [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#)
Bergen op Zoom

Op het voorblad:

Een waarschuwingsbord in Friesland,
op de N384 Winsum – Wiuwert
22 maart 2022
Foto © Henk van der Wal

1. Inhoudsopgave.

1. Inhoudsopgave	3
2. Inleiding	4
3. Wat is vogelgriep?	5
3.1 Definitie van virussen	5
3.2 Groepen virussen	5
3.3 HPAI ingedeeld als ziekte in categorie A	6
4. Locaties van uitbraken HPAI in 2021 en begin 2022	7
5. Definities	11
6. Wet- en regelgeving Preventieve maatregelen in verband met de bestrijding van HPAI	14
6.1 Landelijke verboden	14
6.1.1 Een ophokplicht voor pluimveebedrijven	14
6.1.2 Een afschermplicht voor hobbyhouders met risicovogels	14
6.1.3 Bezoekverbod	14
6.1.4 Bijeenkomsten met risicovogels	15
6.2 Preventieve maatregelen bij een uitbraak van vogelgriep in een inrichting en de directe omgeving'	16
6.2.1 De Regeling maatregelen bescherming- en bewakingszone	16
6.2.2 Beperkinggebied of beperkingzone	16
6.2.3 Duur van de maatregelen	17
7. Regels over verplaatsingen	
7.1 Het verplaatsen van vogels, zijnde gevogelte, vanuit een beperkinggebied.	18
7.2 Het verplaatsen van vogels die vallen onder de definitie van gezelschapsdieren.	18
8. De zorgplicht tijdens een uitbraak van vogelgriep	
8.1 De Nederlandse wetgeving	20
8.2 De Europese verordeningen	20
8.3 De praktische uitvoering van de zorgplicht bij een uitbraak van vogelgriep	21
8.4 De praktische uitvoering van de zorgplicht in 2021	21
8.4.1 Aanvullende preventieve maatregelen vanuit het zorgbeleid van de NBvV	22
9. Geraadpleegde bronnen	
9.1 Nederlandse wet- en regelgeving	23
9.2 Europese verordeningen	24
9.3 Monografieën van de NBvV	24
9.4 Overige geraadpleegde bronnen	25

2. Inleiding.

Als in april 2021 de Europese Diergezondheidsverordening en een aantal daaraan gedelegeerde verordeningen van kracht worden, is het duidelijk dat de gevolgen daarvan ook geïmplementeerd moeten worden in de Nederlandse wet- en regelgeving.

Als hobbymatige houders van kooi- en volièrevogels komen we daar al vrij snel mee in aanraking.

Vanaf september 2021 verschijnen de eerste meldingen van vondsten van dode wilde vogels, die gestorven zijn aan varianten van het aviaire influenza virus.

Dit is voor de rijksoverheid het signaal om niet alleen per 26 oktober 2021 een ophok- en afschermplicht in te stellen, maar ook te komen met nieuwe regelgevingen die waar mogelijk afgeleid zijn van die Europese verordeningen.

De tot dus ver gehanteerde regelgevingen ontstonden vooral in 2016.

In dat jaar, tijdens het tentoonstellingsseizoen voor o.a. kooi- en volièrevogels en zeker ook voor bijvoorbeeld die van konijnen, klein dieren, hoenderachtigen en duiven, werden de dierenliefhebbers geconfronteerd met de gevolgen van de preventieve maatregelen die getroffen moesten worden om risico's van besmetting met het Ai virus te voorkomen.

De dierhouderijorganisaties in Nederland, met leden die diverse categorieën dieren houden die zo mogelijk als risicodieren konden worden beschouwd, zoals de KLN, NPO, NBS en NBvV, bundelden hun krachten en richtten in 2017 de Ornithologische Werkgroep Nederland op.

De werkgroep heeft haar oorsprong binnen de NWPP en heeft haar werkzaamheden vanaf 2018 beëindigd en is via de NWPP opgegaan in KleindierNed.

De werkgroep heeft in samenwerking met overheidsorganen diverse aanvullende regelgevingen opgesteld ter preventie van de risico's bij een uitbraak van vogelgriep.

In 2021 breekt opnieuw bij de aanvang van het tentoonstellingsseizoen regionaal vogelgriep uit in ons land.

Er is dan een goede regelgeving die soms verhindert dat aan tijdelijke tentoonstelling kon worden deelgenomen.

Dit heeft dan vooral betrekking op de verplaatsing van vogels door beperkinggebieden.

Toch ontstaan onduidelijkheden rond de regelgeving en dan vooral over het begrip "vogel". Is een "vogel" iets anders dan "gevogelte"?

Op oplossing verschuiven we even naar 2022.

Via een beleidsmedewerker Diergezondheid, van het Team Diergezondheid & Antibioticabeleid van het Minister van LNV, kregen we meer duidelijkheid en kon dit probleem grotendeel opgelost worden.

Met behulp van een nieuwe regelgeving van de Minister van LNV en een aantal aanvullende regels van de NBvV, hebben we nu via deze monografie een duidelijke handleiding rond het omgaan met de preventie van onze vogels tegen de gevolgen van een uitbraak van vogelgriep.

In november werd heel Nederland nog steeds geconfronteerd met nieuwe regels rond de preventie van het menselijke coronavirus.

Aan het eind van die maand was het op basis van de laatste verplichtingen niet meer mogelijk en niet meer toegestaan om keuringen en tijdelijke tentoonstellingen te organiseren.

3. Wat is Vogelgriep?

3.2 Groepen virussen.

Vogelgriep, ook aangeduid als Aviaire Influenza of AI, is een verzamelnaam voor meerdere groepen virussen.

Ze worden ondergebracht in een groep influenza A virussen en behoren tot de familie Orthomyxaviridae.

Op de celmembraan van de virus bevinden zich verschillende uitsteeksels van proteïne, die opgebouwd zijn uit haemagglutinine (H) of uit neuraminidase eiwitten (N).

Er zijn 16 H types met elk 9 N subtypes, zo kunnen 144 verschillende types worden gevormd.

Binnen al die verschillende virustypes onderscheid men op hoofdlijnen een milde vorm en een gevaarlijke vorm.

De meeste vogelgriepvirussen zijn van de milde vorm.

Deze groep wordt aangeduid als Laag Pathogene Aviaire Influenza (LPAI).

De vorm wordt mild genoemd omdat dieren die besmet zijn met deze milde virus variant nauwelijks ziekte verschijnselen vertonen.

LPAI kan echter, zelfs in dichte stallen, veranderen in de zeer besmettelijke varianten.

De gevaarlijke vorm wordt ook wel vogelpest genoemd.

De groep gevaarlijke vogelgriepvirussen noemt men Hoog Pathogene Aviaire Influenza (HPAI).

3.3 HPAI ingedeeld als ziekte van categorie A.

Besmettelijke dierziekten worden ingedeeld in vijf verschillende categorieën, oplopend van A naar E.

In de Europese uitvoeringsverordening (EU)2018/1882 worden deze categorieën in artikel 1, lid 1 gedefinieerd.

HPAI is een ziekte in de categorie A.

Een ziekte van categorie A is in een lijst opgenomen van ziekten die gewoonlijk niet in de Unie voorkomen en waarvoor onmiddellijk uitvoeringsmaatregelen moeten worden genomen zodra zij worden ontdekt, overeenkomstig artikel 9, lid 1, onder a) van verordening (EU) 2016/429 (= AHR).

In artikel 9, lid 1, onder a) van de AHR staat onder iv hoogpathogene aviaire influenza genoemd.

Overvliegende en vooral foeragerende wilde watervogels worden veelal aangewezen als dragers van het aviaire influenza virus.

Het vaststellen van de aanwezigheid van deze virus volgt vaak uit het vinden van dode wilde watervogels, waarbij na onderzoek blijkt dat ze besmet zijn.

*Hierboven is een vlucht *Tadorna tadorna* (Bergeenden) afgebeeld.*

Foto. © Wilfred van der Woude.

4. Locaties van uitbraken HPAI in 2021 en begin 2022.

20 februari 2021	Pluimveebedrijf in Sint Oedenrode. Positief H5 Regeling WJZ/21049572
21 mei 2021	Kalkoenbedrijf in Weert Positief H5 Regeling WJZ/21158831
10 juni 2021	Hoenders en watervogels op dierenweide in Vleuten Positief H5 Regeling WJZ/21158831
24 augustus 2021	Bij vogelhouder van zwanen en eenden in Heeten Positief H5 Regeling WJZ/21237583
26 oktober 2021	Pluimveebedrijf (leghennen) Zeewolde I Positief H5 N1
30 oktober 2021	Pluimveebedrijf (vleeskuikens) in Grootschermer Positief H5 N1 Regeling WJZ/ 21269250
1 november 2021	Kleinschalige houderij van pluimvee in Assendelft. Positief H5 N1 Regeling WJZ/21269786
3 november 2021	Particuliere houderij van watervogels in Parrega. Positief H5 N1 Regeling WJZ/21271911
4 november 2021	Pluimveebedrijf (vleeseenden) in Zeewolde.II Positief H5 N1 Regeling WJZ/21272230
5 november 2021	Pluimveebedrijf (vleeseenden) in Zeewolde.III Positief H5 N1 Regeling WJZ/21275015
8 november 2021	Pluimveebedrijf (leghennen) in Lutjegast Positief H5 N2 Regeling WJZ/21275429
13 november 2021	Hobbyhouder in Hei en Boeicop Positief H5 N1
14 november 2021	Pluimveebedrijf (vleeskuikens) in Tzum Positief H5 N1 Regeling WJZ/21286090

21 november 2021	Pluimveebedrijf (leghennen) in Vinkenveen Positief H5 Regeling WJZ/21293603
22 november 2021	Pluimvee bij een hobbyhouder in Harlingen Positief H5 N1
8 december 2021	Pluimveebedrijf in Ravels (Gemeente Weelde, grensstreek België) Positief H5 N8 Regeling WJZ/21308009
17 december 2021	Vleeskuikenbedrijf in Den Ham, Gemeente Twenterand Positief H5 N1 Regeling WJZ/21315220
20 december 2021	Kalkoenen op een pluimveebedrijf in Ysselsteijn, Gemeente Venray, Limburg. Positief H5 N1 Regeling WJZ/21320085
3 januari 2022	Vleeskuikens op een pluimveebedrijf te Blija, provincie Friesland. Positief H5 N1 Regeling WJZ//2133617
4 januari 2022	Legkippen op een pluimveebedrijf te Bentelo, provincie Overijssel. Positief H5 N1 Regeling WJZ/22004213
13 januari 2022	Eenden op een kleinschalige houderij te Nieuwerbrug, gem. Bodegraven Positief H5, N1 Regeling WJZ/22015866
22 januari 2022	Kippen op een leghennenbedrijf te Lelystad, prov Flevoland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22027045
23 januari 2022	Vleeskuikenbedrijf te Grootschermer, gemeente Alkmaar Positief H5 N1 Regeling WJZ/22027115
23 januari 2022	Vleeskuikenbedrijf te Willemstad, gemeente Moerdijk Positief H5 N1 Regeling WJZ/22027118

24 januari 2022	Vermeerderingsbedrijf te Ede, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22028079
30 januari 2022	Vleeseendenbedrijf te Biddinghuizen, prov Flevoland Positief H5 N1 Regeling WJZ 22036149
1 februari 2022	Pluimveebedrijf te Vuren, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22038428
2 februari 2022	Pluimveebedrijf te Zeewolde, prov. Flevoland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22040924
3 februari 2022	Eendenbedrijf te Hierden, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22042709
8 februari 2022	Kleinschalige houderij te Hierden, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22050635
8 februari 2022	Legbedrijf te Eefde, prov Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22050676
14 februari 2022	Leghennenbedrijf te Woltersum, prov. Groningen Positief H5 N1 Regeling WJZ/22056026
16 februari 2022	Leghennenbedrijf te Putten, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22058692
20 februari 2022	Kalkoenenbedrijf te Uithuizen, prov. Groningen Positief H5 N1 Regeling WJZ/22088244
24 februari 2022	Biologisch opfoklegpluimveebedrijf te Woltersum II. prov. Groningen Positief H5 N1 Regeling WJZ?22072164
25 februari 2022	Kleinschalige houderij met watervogels te Scharnegoutum, prov. Friesland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22077644
27 februari 2022	Kalkoenbedrijf te Hellum, prov. Groningen Positief H5 N1 Regeling WJZ/22078305

28 februari 2022	Pluimveebedrijf te Losdorp, prov. Groningen Positief H5 N1 Regeling WJZ/22078364
28 februari 2022`	Vleeskuikenbedrijf te Holwierde, prov. Groningen Preventieve ruiming n.a. v. van Losdorp.
1 maart 2022	Vermeerderingsbedrijf te Wageningen, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22080530
1 maart 2022	Vleeskuikenbedrijf te Son, prov. Brabant Positief H5 N1 Regeling WJZ/22082183
3 maart 2022	Kalkoenenbedrijf te Hedel, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22084736
5 maart 2022	Legbedrijf te Hekendorp, prov. Utrecht Positief H5 N1 Regeling: geen WJZ codering vermeld.
10 maart 2022	Biologisch pluimveebedrijf met legkippen te Lunteren, prov. Gelderland Positief H5 N1 Regeling WJZ/22098427
18 maart 2022	Kleinschalige houderij (eenden en ganzen) te Lunteren II Positief H5 N1 Regeling WJZ/ 22113841

5. Definities

Afschermplicht:

Hiermee wordt bedoeld dat eigenaren passende maatregelen nemen om zoveel mogelijk te voorkomen dat gehouden vogels in contact komen met zieke, in het wild levende vogels, of vogels van andere houders.

Ai-gevoelige dieren:

Gehouden dieren van een soort behorende tot de orde van de hoenderachtigen (*Galliformes*), tot de familie van de eenden, ganzen en zwanen (*Anatidae*), tot de families van de struisvogels (*Struthionidae*), emoes (*Dromaiidae*) en nandoes (*Rheidae*) en voor consumptie gehouden duiven (*Columba Livia*);

Animal Health Regulations, afgekort tot AHR:

De verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016, betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid ("diergezondheidswetgeving").

Beperkingsgebied of zone:

Geografisch omschreven gebied rond de besmette inrichting.

Dit gebied wordt tevens op een gedeelte van de betreffende landkaart aangegeven.

Een beperkingsgebied beslaat twee zones:

1. Een beschermingszone,
Deze zone beslaat een gebied met een straal van 3 km. rond de besmette inrichting:
2. Een bewakingszone.
Deze zone beslaat een gebied met een straal van 10 km. rond de besmette inrichting.

Commercieel gehouden dieren:

Dieren bestemd voor de productie van vlees, eieren of andere producten;
voor het uitzetten in het wild;
of het fokken van dieren voor die doeleinden,
met de bedoeling geld te verdienen.

Commercieel gehouden gevogelte:

Gevogelte bestemd voor de productie van vlees, eieren of andere producten;
voor het uitzetten in het wild;
of het fokken van dieren voor die doeleinden,
met de bedoeling geld te verdienen.

Gevogelte:

Pluimvee en andere vogels, in gevangenschap gefokt of gehouden.

Gezelschapsdier – algemeen:

Dier dat kennelijk is bestemd om te worden gehouden voor liefhebberij of gezelschap, met uitzondering van een dier dat behoort tot een in bijlage II bij het Besluit houders van dieren opgenomen diersoort of diercategorie, niet zijnde konijn, bruine rat, tamme muis, cavia, goudhamster of gerbil.

In bijlage II van het Besluit houders van dieren staan de aangewezen soorten en categorieën van in Nederland te houden dieren met het oog op de productie van van die dieren afkomstige producten vermeld.

Van de klasse Aves (vogels) zijn dit:

Struisvogel, Emoe, Nandoe, Pekingeend, Knobbelsgans, Grauwe gans, Kip, Patrijs, Kalkoen, Helmpareelhoen en Vleesduif.

Gezelschapsdier – vogels (AHR art.4, lid 11)

Een gehouden dier van de in bijlage I vermelde soorten dat gehouden wordt voor niet commerciële privédoeleinden.

In bijlage I, deel B, van de AHR wordt het begrip “vogels” in de opsomming van gezelschapsdieren verduidelijkt met de aanvulling:
andere vogelsoorten dan kippen, kalkoenen, parelhoen, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels (Ratitae).

(aanvulling ministerie LNV:)

Hieruit volgt dat kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, **kwartels**, **duiven**, fazanten, patrijzen en loopvogels **nooit gezelschapsdieren** zijn, en andere vogelsoorten wel (bijv. een kanarie), mits ze voor niet- commerciële privé doeleinden worden gehouden.

Vogelsoorten die vallen onder het begrip “gezelschapsdier” komen niet uit een “inrichting”. Ook het begrip “gevogelte” is hierop niet van toepassing.

HPAI afkorting van hoogpathogene aviaire influenza.

In gevangenschap levende vogels:

Andere vogels dan pluimvee die om andere dan bij “pluimvee” genoemde redenen in gevangenschap worden gehouden, waaronder vogels die voor voorstellingen, races, tentoonstellingen, wedstrijden, de fokkerij of de verkoop worden gehouden.

In gevangenschap levende vogels = captive birds (EU 2020/688)

zijn alle vogels, waaronder kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels (Ratitae) die niet worden gehouden voor de productie van eieren of vlees, maar voor hobby;

Inrichting: (AHR art.4, lid 27)

Een ruimte, structuur of, in geval van een veehouderij waar dieren buiten worden gehouden, een milieu of plaats waar dieren of levende producten worden gehouden, op tijdelijke of permanente basis,

met uitzondering van:

- a) **Huishoudens waar gezelschapsdieren worden gehouden;**
- b) Dierenartspraktijken en veterinaire klinieken.

Inrichting: (aanvulling ministerie LNV:)

Houders van kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en loopvogels (Ratitae), of:
houders van commercieel gehouden vogels (om het even welke soort) worden per definitie als “inrichting” aangemerkt.

Ophokplicht:

Een ophokplicht wordt ingesteld om het risico op insleep van het vogelgriepvirus uit wilde vogels bij bedrijven in Nederland te verkleinen.

Risicovogels (website NVWA)

Onder risicovogels worden de vogelsoorten verstaan die worden gerekend tot pluimvee,(hoenders), watervogels en loopvogels, in gevangenschap gefokt of gehouden.

In de Regeling maatregelen beschermings- en bewakingszone hoogpathogene vogelgriep, van kracht in november 2021, wordt het begrip “risicovogels” niet meer genoemd in relatie tot de bestrijding van hoogpathogene aviaire influenza. Gebruikt wordt dan het woord “vogels” zonder verdere verduidelijking.

Vogelverblijfplaats (Regeling in 2020)

Kooi, volière of gebouw, met uitzondering van woonruimte, waar **risicogevogelte** aanwezig is of gewoonlijk wordt gehouden en aanverwante ruimten waar materiaal ten behoeve van het risicogevogelte opgeslagen of gewoonlijk wordt opgeslagen.

Vogelverblijfplaats (Regeling 2021)

Kooi, volière, terrein of gebouw, met uitzondering van woonruimte, waar **vogels** aanwezig zijn of gewoonlijk worden gehouden en aanverwante ruimten waar materiaal ten behoeve vogels is opgeslagen of gewoonlijk wordt opgeslagen.

Watervogels: (genoemd in de Regelingen in 2020)

Onder watervogels worden verstaan:
Zwanen, Ganzen, Eenden, Duikers, Aalschovers, Reigers, Ooievaars, Ibissen, Flamingo's, Futen, Kraanvogels, Rallen, Steltlopers, Meeuwen en Sterns.

In de Regeling maatregelen beschermings- en bewakingszone hoogpathogene vogelgriep, van kracht in november 2021, wordt het begrip “watervogels” niet meer genoemd in relatie tot de bestrijding van hoogpathogene aviaire influenza.

In de Regeling van 8 december 2021 zijn de watervogels weer opgenomen in art. 1, de begrippenlijst.

*Op de foto rechts: een koppeltje steltlopers, die als soort ook hobbymatig worden gehouden.
Bron foto niet teruggevonden*

6. Wet- en regelgeving.

Preventieve maatregelen in verband met de bestrijding van HPAI.

6.1 Landelijke verboden.

Na de eerste signalen dat in Nederland opnieuw een uitbraak van vogelgriep was gesignaleerd, gelden sinds 26 oktober 2021 een aantal landelijke verplichtingen.

Deze bestaan onder anderen uit:

- Een ophokplicht;
- Een afschermplicht;
- Een bezoekenregeling;
- Een verbod op bijeenkomsten met risicovogels.

6.1.1 Een ophokplicht voor pluimveebedrijven.

Alle pluimvee bedrijven in Nederland moeten hun pluimvee naar binnen halen, dus in een afgesloten schuur, loods of ander gebouw onderbrengen.

Dit geldt vooral voor commerciële pluimveebedrijven, zolang als deze maatregel van kracht is.

Veel risico loopt pluimvee dat buiten scharrelt.

Deze dieren komen makkelijker in contact met besmette wilde vogels en wilde watervogels.

De verplichting tot het ophokken van pluimvee is niet van toepassing op:

- a. Inrichtingen waar fazanten, struisvogels, emoes en nandoes worden gehouden;
- b. Houders van vogels als bedoeld in deel B van bijlage I bij verordening (EU) nr. 2016/429, die als gezelschapdieren worden gehouden.

Voor deze vogels geldt een afschermplicht.

6.1.2 Afschermplicht voor hobbyhouders met risicovogels.

Particuliere vogelhouders, kinderboerderijen en dierentuinen moeten hun risicovogels weg houden van wilde vogels en wilde watervogels.

Voorkomen moet worden dat hun risicovogels in aanraking kunnen komen met de uitwerpselen van wilde vogels.

Een oplossing wordt gevormd door het afdekken van volières en vluchten met kunststofplaten of afdekzeilen.

De uitlooprennen voor fazanten en loopvogels kunnen voorzien worden van netten en afschriklinten.

Als risicovogels worden aangemerkt:

Hoenders kippen, kalkoenen, fazanten, kwartels, patrijzen, pauwen en parelhoenders;

Watervogels zwanen, ganzen, eenden, duikers, aalschovers, reigers, ooievaars, ibissen, flamingo's, futen, kraanvogels, rallen, steltlopers, meeuwen en sterns;

Loopvogels struisvogels, nandoes, kasuarissen, emoes en kiwi's.

6.1.3 Bezoekverbod.

Bezoekers mogen in veel gevallen niet bij afgeschermd risicovogels in de buurt komen.

6.1.4 Bijeenkomsten met risicovogels.

Buiten de beperkingsgebieden is het samenbrengen van risicovogels verboden. Houders van risicovogels mogen dus niet met hun risicovogels naar evenementen zoals tijdelijke tentoonstellingen komen.

Ook is het landelijk niet toegestaan met eigen risicovogels naar andere plaatsen te gaan waar risicovogels worden verzameld, zoals:

- Bijeenkomsten in jaarbeurzen;
- Vogelmarkten;
- Wedstrijdvluchten; culturele evenementen;
- Keuringen.
- Verzamelplaatsen, waar vogels bijeen gebracht worden om vervolgens te gaan deelnemen aan buitenlandse tentoonstellingen.

Callipepla californica – Californische kuifkwartel met jong.
Foto: Adam Skalzub Photography British Columbia

Inheemse en uitheemse kwartels, maar ook bijv. patrijzen, behoren tot de orde Galliformes = hoendervogels.

Kwartels worden veel in gezelschapsvolières gehouden, maar worden dus niet gerekend tot vogels die gehouden worden als gezelschapsdieren.

In de regelgeving rond HPAI worden ze ingedeeld bij de risicovogels. Zij mogen niet deelnemen aan keuringen en tijdelijke tentoonstellingen.

6.2 Preventieve maatregelen bij een uitbraak van vogelgriep in een inrichting en de directe omgeving.

Na het vaststellen van een uitbraak van hoogpathogene aviaire influenza op een inrichting worden onmiddellijk vanuit het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, LNV, specifieke maatregelen genomen die zijn gericht op de bestrijding van HPAI.

6.2.1 De Regeling maatregelen beschermings- en bewakingszone hoogpathogene vogelgriep.

De preventieve maatregelen bij een uitbraak van HPAI zijn opgenomen in de “Regeling maatregelen beschermings- en bewakingszone hoogpathogene vogelgriep” en wordt per besmette inrichting vastgesteld.

De Regeling wordt gepubliceerd op internet en aan de Staatscourant aangeboden voor publicatie.

De Regeling treedt na publicatie onmiddellijk in werking.

De Regeling is opgebouwd uit:

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen;

Hoofdstuk 2: Regels over verplaatsingen;

Hoofdstuk 3: Andere regels;

Hoofdstuk 4: Slotbepalingen.

Bijlage 1. Beschrijving van de begrenzing van de beschermingszone (3 km.);

Bijlage 2: Beschrijving van de begrenzing van de bewakingszone (10 km.);

Bijlage 3: Beschrijving van een corridor naar een pluimveeslachterij;

Toelichting.

Bij de Regeling worden twee kaarten verstrekt:

1. Kaart van het beschermingsgebied,
Op deze kaart wordt het vervoerbepaalkingsgebied van 3 km. getoond rond de besmette inrichting;
2. Kaart van het bewakingsgebied.
Op deze kaart wordt het vervoerbepaalkingsgebied van 10 km. getoond rond de besmette inrichting.

6.2.2 Beperkingsgebied of beperkingszone.

Eén van de maatregelen die getroffen worden rondom een inrichting waar een uitbraak van vogelgriep is vastgesteld, is de instelling van een beperkingsgebied.

In een inrichting worden vogelsoorten gehouden die niet worden gerekend tot gezelschapsvogels, maar tot risicovogels.

Ook commercieel gehouden vogelsoorten (om het even welke soort) worden per definitie gehouden in een inrichting.

Binnen het totale beperkingsgebied worden twee zones onderscheiden:

1. De beschermingszone, het gebied met een straal van 3 km. rondom een besmette inrichting;
2. De bewakingszone, het gebied met een straal van 10 km. rondom een besmette inrichting.

6.2.3 Duur van de maatregelen.

De maatregelen die voor een besmette inrichting getroffen worden hebben vanaf het moment dat begonnen is met de uitvoering van die maatregelen een vastgestelde looptijd. Deze is vastgelegd in de Europese verordening (EU) 2020/687.

In bijlage X is de duur van de maatregelen in de beschermingszone (3 km.) aangegeven.

- De minimale duur van de maatregelen in de beschermingszone (artikel 39, lid 1)) is voor HPAI 21 dagen;
- De duur van de aanvullende periode met bewakingsmaatregelen in de beschermingszone (artikel 39, lid 3) is 9 dagen

In bijlage XI is de duur van de maatregelen in de bewakingszone (10 km) aangegeven.

De duur van de maatregelen in de bewakingszone, zoals bedoeld in artikel 55 en 56 van de verordening (EU) 2020/687 is voor HPAI minimaal 30 dagen.

Ook eenden in een inrichting, gehouden voor de productie van vlees, behoren tot de groep risicovogels.
(bron foto niet terug gevonden)

7. Regels over verplaatsingen.

De primaire vraag die opkomt bij vogelliefhebbers bij een uitbraak van vogelgriep is: “Waar mogen we nog met onze vogels naar toe? “

De periode waarin vogelgriep uitbreekt valt toch enkele maanden samen met het tentoonstellingsseizoen en de vogelmarkten.

Er zijn meerdere regels voor het verplaatsen van vogels naar evenementen.

Doorslaggevend hierbij is toch wel waar de vogelliefhebber woont en in welke categorie zijn vogels zijn ingedeeld.

7.1 Het verplaatsen van vogels , zijnde gevogelte, vanuit een beperkingsgebied.

Tijdens de looptijd van de getroffen maatregelen die van toepassing zijn binnen en buiten het beschermingsgebied, zijn onderstaande regelingen van toepassing:

- Het samenbrengen van vogels (zowel gevogelte als vogels die gerekend worden tot gezelschapsdieren) is verboden in een beperkingsgebied (10 km.)
Onder samenbrengen wordt verstaan:
 - a. het op één plaats binnen het beperkingsgebied bijeen brengen van vogels voor het verplaatsen naar een buitenlandse tentoonstelling;
 - b. het op één plaats binnen het beperkingsgebied bijeenbrengen van vogels op een vogelmarkt of op een tijdelijke tentoonstelling.
 - c. Het is verboden buiten de beperkingsgebieden, dus landelijk, risicovogels samen te brengen.

- Het is verboden gehouden vogels, gevogelte, te verplaatsen vanuit een inrichting.

[;]

- Het is verboden gehouden vogels, gevogelte, te verplaatsen naar een inrichting.

Samenvattend:

Een houder die vogels commercieel houdt (om het even welk soort) of een houder van kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen en/of loopvogels houdt, met welk doel dan ook, valt onder de definitie “inrichting” .

Deze twee groepen houders van vogels mogen geen vogels (om het even welke soort) vervoeren vanuit de beperkingszone.

7.2 Het verplaatsen van vogels die vallen onder de definitie van gezelschapsdieren.

Tijdens de looptijd van de getroffen maatregelen die van toepassing zijn binnen en buiten het beperkingsgebied, zijn onderstaande regelingen van toepassing:

- Het samenbrengen van vogels die gerekend worden tot gezelschapsdieren, is verboden in een beperkingsgebied (10 km.)
Onder samenbrengen wordt verstaan:
 - a. het op één plaats binnen het beperkingsgebied bijeen brengen van vogels voor het verplaatsen naar een buitenlandse vogeltentoonstelling;
 - b. het op één plaats binnen het beperkingsgebied bijeenbrengen van deze vogels op een vogelmarkt of op een tijdelijke vogeltentoonstelling.

- Buiten een beperkingsgebied mogen vogelsoorten die gerekend worden tot gezelschapsdieren alleen samengebracht worden voor zover er geen risicovogels op die plek worden samengebracht.
Het uitgangspunt daarbij is dat deze categorie vogels niet uit een inrichting komen , maar in en om het huishouden worden gehouden.

Samenvattend:

Een houder van vogels die alléén vogels heeft die onder de definitie van gezelschapsdier vallen en niet voor commerciële privé doeleinden worden gehouden, mag deze vogelsoorten buiten de beperkingszone verplaatsen.

Voor hem geldt het verplaatsingsverbod dus niet.

Maar.....

Een houder van vogels die een aantal kanaries en tropische vogels of papegaaiachtigen heeft, maar ook een aantal inheemse of uitheemse kwartelsoorten, mag dus **NIET** vanuit een beperkingszone die kanaries en tropische vogels en papegaaiachtigen vervoeren naar een andere locatie zoals een vogelmarkt, een vogelhandelaar of tijdelijke tentoonstelling.

*Het houden van vogels in en om het huishouden,
in een volière met nachthok.
(rechtsonder in het nachthok zit een doorgang voor kleine kwartelsoorten)
Bij het van kracht zijn van een afschermplicht kan het dak van de
volière afgedekt worden met kunststof platen of afdekzeilen.*

8. De zorgplicht tijdens een uitbraak van vogelgriep.

Het beleid van de NBvV ten aanzien van dierenwelzijn richt zich op het verantwoord en diervriendelijk houden van vogels en deze zo te huisvesten, verzorgen en er eventueel mee te fokken, dat de belangen van het dier niet worden geschaad.

Voortvloeiende uit de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier, staat in dit gevoerde beleid het dier centraal.

De NBvV conformeert zich met dit beleid ten aanzien van dierenwelzijn aan de Nederlandse wetgeving en de Europese verordeningen.

8.1 De Nederlandse wetgeving.

De Nederlandse wetgeving voorziet, in het Besluit houders van dieren, in het benoemen van de zorgplicht voor dieren.

De wettekst geeft een zevental richtlijnen aan.

Degene die een dier houdt draagt er zorg voor dat een dier:

- wordt verzorgd door een persoon die beschikt over de voor die verzorging nodige kennis en vaardigheden;
- slechts onder de hoede wordt gesteld van een persoon die kennelijk tot de verzorging in staat is;
- dat ziek of gewond lijkt onmiddellijk op passende wijze wordt verzorgd;
- een toereikende behuizing heeft onder voldoende hygiënische omstandigheden;
- een voor dat dier toereikende hoeveelheid gezond en voor de soort en de leeftijd geschikt voer krijgt toegediend op een wijze die past bij het ontwikkelingsstadium van het dier;
- toegang heeft tot een toereikende hoeveelheid water van passende kwaliteit of op een andere wijze aan zijn behoefte aan water kan voldoen;
- voldoende verse lucht of zuurstof krijgt.

8.2 De Europese verordening (EU) 2016/429, de AHR.

Sinds 21 april 2021 is de AHR van kracht.

Bij een uitbraak van een besmettelijke ziekte, zoals de aviaire influenza, worden ook verplichtingen opgelegd aan houders van gezelschapsdieren.

Deze verplichtingen zijn ook te beschouwen als onderdeel van de zorgplicht.

In hoofdstuk 3 “Verantwoordelijkheid voor dierenwelzijn” vinden we deze zorgplicht terug in artikel 10.

De tekst van artikel 10, lid 3 luidt als volgt:

Houders van gezelschapsdieren moeten maatregelen nemen om het risico op de verspreiding van ziektes tot een minimum te beperken.

De tekst van artikel 10, lid 5 luidt als volgt:

Houders van gezelschapsdieren werken samen met de bevoegde autoriteiten en de dierenartsen bij de toepassing van maatregelen ter preventie van ziekten, waarin de Europese verordening (EU) 2016.429 voorziet.

8.3 De praktische uitvoering van de zorgplicht bij een uitbraak van vogelgriep.

Even terug naar het jaar 2016.

Veel bestuursleden en leden van vogelverenigingen zullen zich de uitbraken van vogelgriep tijdens het tentoonstellingsseizoen van 2016 herinneren.

Het organiseren van, en de deelname aan tijdelijke vogeltentoonstellingen, werd mogelijk gehouden door een reeks van maatregelen.

Door de dierhouderijorganisatie Kleindier Liefhebbers Nederland, KLN, werd contact opgenomen met de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit NVWA, en werd in gezamenlijk overleg gekomen tot een aanvullende reeks van maatregelen, zoals:

- een afscherm en ophokplicht;
- desinfectiemat bij de ingang
- dierverzorgers en bezoekers informeren over het risico op HPAI;
- tijdens het inkooien een gezondheidscheck;
- transport van dieren in afgeschermd tentoonstellingskooien;
- verklaring dat de vogels:
 - a. niet gehouden worden op het terrein van een commercieel pluimveebedrijf;
 - b. niet afkomstig zijn uit een door de overheid als zodanig aangewezen bewakingszone (10 km. gebied)
 - c. de vogels niet vervoerd zijn langs wegen die door de genoemde zones lopen;
- dekkende tracking en tracing, dus archivering inzenders op de show: registratie naam en adres van kopers van gekochte dieren.
- extra aandacht om diefstal te voorkomen.

Gedurende de gehele periode waarin preventieve maatregelen van toepassing waren, hebben de organisatoren van tijdelijke vogeltentoonstellingen zich gehouden aan deze aanbevelingen.

Nauwlettend werd er op toegezien dat de inzenders bij het inbrengen de vereiste verklaring afgaven aan de organisatoren.

8.4 De praktische uitvoering in 2021

In 2021 is door het van kracht worden van een aantal Europese verordeningen de tot dus ver gebruikte Regeling hierop aangepast.

De nieuwe Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geeft nu aan dat:

- Vanaf 26 oktober 2021 geldt voor het hele land een ophok en afschermplicht;
- Het samenbrengen van vogels (alle vogelsoorten) is verboden in een beperkingsgebied;
- Het is verboden vogels in het beperkingsgebied te verplaatsen vanuit een inrichting;
- Het is landelijk verboden risicovogels te laten deelnemen aan tijdelijke vogeltentoonstellingen.
Organisatoren van tijdelijke vogeltentoonstellingen mogen zolang de vogelgriep maatregelen van kracht zijn, deze risicovogelsoorten niet in hun vraagprogramma's opnemen.
- Verplaatsing van vogelsoorten die vallen onder het begrip "gezelschapsdier" mogen wel plaats vinden vanuit een beperkingsgebied naar een tijdelijke tentoonstelling die georganiseerd wordt buiten een beperkingsgebied.

Hieruit blijkt wel dat niet alle beperkingen die in 2016 van kracht waren letterlijk zijn overgenomen in de huidige regelgeving.

8.4.1 Aanvullende preventiemaatregelen vanuit het zorgbeleid van de NBvV.

Als met in achtneming van overheidsmaatregelen tijdens een periode van uitbraken van de vogelgriep tijdelijke vogeltentoonstellingen wel doorgang kunnen vinden, dan zijn er een aantal maatregelen waarop vanuit de NBvV speciale aandacht wordt gevestigd:

- Verenigingsbesturen die een tijdelijke vogeltentoonstelling organiseren moeten dit evenement aanmelden bij de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit. Dit kan digitaal plaats vinden via een formulier dat te downloaden is op de website van de NVWA, onder tabblad Tentoonstellingen/Evenementen. Op dit kennisgeving formulier moet aangegeven worden dat het een tijdelijke tentoonstelling met vogels als gezelschapsdieren betreft.
- Gedurende alle dagen dat de tentoonstellingsruimten voor de organisatie, medewerkers en bezoekers geopend , dient een NBvV- Surveillant aanwezig te zijn.
- Deelnemers aan de tijdelijke tentoonstelling mogen hun vogels uitsluitend inbrengen en weer afhalen in afgeschermd tentoonstellingskooien. Grote vogelsoorten kunnen ook in afgeschermd transportkisten gebracht en afgehaald worden.

*In iedere hoek zitten twee tentoonstellingskooien.
foto © Henk van der Wal*

- Vanaf het moment van ontvangst en het inkooien dient door de NBvV- Surveillant een veterinaire controle plaats te vinden. Daarna moet deze veterinaire controle iedere dag zowel voor de aanvang als na het sluiten van een tentoonstellingsdag niet alleen uitgevoerd, maar ook schriftelijk vastgelegd worden. De eindverantwoordelijkheid ligt bij een daartoe door de organisatoren aangewezen dierenarts.
- De NBvV- Surveillant dient tevens een auditrapport op te maken van het evenement. Na afloop van het evenement levert hij zijn documenten in bij het verenigingsbestuur.

9. Geraadpleegde bronnen.

9.1 Nederlandse wet- en regelgeving.

Wet dieren

Wet van 19 mei 2011, houdende een integraal kader voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen.

BWBR 0030250/2020-01-01

Wijziging van de Wet dieren in verband met de uitvoering van de herziene Europese diergezondheidswetgeving, Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2019 – 2020, 35.398, nummer 3. Memorie van toelichting.

Besluit houders van dieren

Besluit van 5 juni 2014, houdende regels met betrekking tot houders van dieren.

BWBR 0035217/2018-07-01.

Besluit van 17 juni 2014, houdende wijziging van het Besluit houders van dieren in verband met het stellen van regels met betrekking tot fokken en bedrijfsmatige activiteiten met gezelschapsdieren.

Regeling houders van dieren

Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken, van 23 juni 2014, nr. WJZ/1410 1260, houdende regels met betrekking tot het houden van dieren.

BWBR 0035248.

Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 28 januari 2015, nr.

WJZ/15008282, houdende vaststelling van hoofdstuk 2 van de Regeling houders van dieren.

Wet Natuurbescherming

Wet van 16 december 2015 houdende regels ter bescherming van de natuur.

BWBR 0037552/2017-09-01

Besluit natuurbescherming

Besluit van 11 oktober 2016, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming.

BWBR 0038622

Regeling natuurbescherming

Regeling van de staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, WJZ/16163443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming.

Omgevingswet

Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

Versie Staatsblad 2018, 293

Hoofdstuk 11. Activiteiten die de natuur betreffen, vanaf blz. 414.

Concept Besluit diergezondheid, 13 juli 2020 t.b.v. internetconsultatie

Besluit diergezondheid, Memorie van toelichting, juli 2020.

Regeling diergezondheid, De Minister van LNV, handelende in overeenstemming met de Minister voor Medische Zorg en Sport, 21 april 2021.

Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, houdende specifieke maatregelen in de beschermings- en de bewakingszone in verband met de bestrijding van hoogpathogene aviaire influenza.

(Deze Regeling wordt per besmette locatie vastgesteld).

9.2 Europese Verordeningen.

2005/94/EG Richtlijn van de Raad van 20 december 2005 betreffende communautaire maatregelen ter bestrijding van aviaire influenza en tot intrekking van Richtlijn 92/40/EEG. (In bijlage 1 als bedoeld in art. 2 is de definitie van aviaire influenza opgenomen).

(EU) 2016/429, Verordening van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid. (diergezondheidswetgeving)

Uitvoeringsverordening (EU) 2028/1882 van de Commissie van 3 december 2018 betreffende de toepassing op de categorieën in de lijst opgenomen ziekten van bepaalde regels voor de preventie en bestrijding van ziekten en tot vaststelling van een lijst van soorten die een aanzienlijk risico vormen in verband met de verspreiding van die risico's (artikel 1, lid 1 beschrijft ziekten van categorie A)

(EU) 2020/687 Gedelegeerde verordening van de Commissie van 17 december 2020 tot aanvulling van verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat regels voor de preventie en bestrijding van bepaalde in de lijst opgenomen ziekten betreft.

9.3 Monografieën van de **Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers**.

2017 DE&W 05 Vogelgriep 2016.2017 in Nederland in relatie tot het houden van zangvogel, papegaaien, parkieten en tropische vogels als kooi- en volièrevogels.

subtitel:

Analyses to the presence and transmission of the Avian Influenza viruses in the Birdorders of Passiformes, Psittaciformes and Columbiformes.

2018 DE&W 05 Zoönose Aviaire Chlamidiose.
Een burgerwetenschappelijke monografie rond de preventie en bestrijding van de papegaaienziekte.

2021 DE&W 03 De houders van gezelschapsdieren in relatie tot de huis- en hobbydierenlijst met betrekking tot het beleid ten aanzien van dierenwelzijn, dierenethiek, diergezondheid en diergedrag van de NBvV.

2021 DE&W 09 Preventieve maatregelen bij een uitbraak van hoog pathogene aviaire influenza (HPAI) in relatie tot toegestane verplaatsingen van kooi- en volièrevogels. december 2021

Een monografie van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers kan onder vermelding van het documentnummer als pdf bestand worden aangevraagd via email adres surveillantnbvv@gmail.com bij de Commissie Dierenwelzijn, -ethiek & wetgeving NBvV.

9.4 Overige geraadpleegde bronnen.

Ambachtelijke vogelvangst en vogelgriep. 2017

Vincent J, Munster Albert DME, Oosterhaus, & Foucher R.A.M.

Besmetting en verschijnselen vogelgriep.

Rijksoverheid.

Concept bioveiligheidsprotocol voor het nemen van preventieve maatregelen ten behoeve van deelname aan keuringen en tijdelijke tentoonstellingen van vogelsoorten en vogelrassen tijdens een uitbraak van vogelgriep. 2018.

Ornithologische Werkgroep Nederland.

Draaiboek Aviaire influenza op een bedrijf.

Preventieve maatregelen voor de volksgezondheid bij hoog- en laag pathogene aviaire influenza. publicatie januari 2019.

RIVM.

Eigen Verklaring op basis van het bioveiligheidsprotocol voor het nemen van preventieve maatregelen ten behoeve van het deelnemen aan tijdelijke tentoonstellingen van hobbymatig gehouden en gefokte risicogevogelte, tijdens een uitbraak van vogelgriep. 2018

Ornithologische Werkgroep Nederland.

Influenza van dierlijke oorsprong. LCI- richtlijn.

Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding.

Keuringen en tentoonstellingen van vogels in relatie tot een uitbraak van vogelgriep. 2017

Ornithologische Werkgroep Nederland.

Landelijke maatregelen bij uitbraak vogelgriep. 2021

Rijksoverheid.

Meldwijzer verdenkingen vogelgriep en informatie opruimingen. 2021

Dutch Wildlife Health Centre, dwhc.

Faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht.

Risicoanalyse introductie HPAI in de Nederlandse commerciële pluimveehouderij. 2021

Wageningen Bioveterinary Research (WBVR).

Roadmap Strategische Aanpak Vogelgriep, aanbevelingen om het risico in Nederland op uitbraken met hoog pathogene vogelgriep te verkleinen. 2019

Rijksoverheid/AVINED?Dierenbescherming.

Protocol ten behoeve van het deelnemen aan keuringen en tijdelijke tentoonstellingen van vogelsoorten en vogelrassen tijdens een uitbraak van vogelgriep, versie 2, november 2017.

Ornithologische Werkgroep Nederland.

Vogelgriep 2016/2017 in relatie tot het houden van zangvogels, papegaaien, parkieten en tropische duiven als kooi- en volièrevogels.

Subtitel:

Analyses to the presence and transmission of the Avian Influenza viruses in the bird orders of Passiriformes, Psittaciformes and Columbiformes. 2017
Confederation Ornithologique Mondiale, COM Nederland.

Wie doet wat bij een uitbraak van vogelgriep? 2021

Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit.

Geactualiseerd t/m 22 maart 2022

Commissie Dierenwelzijn, - ethiek & wetgeving

Afd. Educatie en kennisoverdracht,

in samenwerking met de Themacommissie Diergezondheid.

Hun welzijn....is onze zorg

Met deze slagzin is de doelstelling van de Commissie Dierenwelzijn, –ethiek & Wetgeving van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers bondig samengevat.

Waar het de aan ons als vogelliefhebbers van kooi- en volièrevogels toevertrouwde vogelsoorten betreft, is onze gezamenlijke zorg de borging van het welzijn en het voortbestaan van deze vogels.